

KÖNYVTÁRBUSZ

A mostani körkérdésünk arra kereste a választ, hogy milyen tapasztalatok figyelhetők meg a könyvtárbuszos szolgáltatás működésében Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben, és hogyan alkalmazkodnak ezek a szolgáltatások az adott térségek társadalmi, földrajzi és településszerkezeti sajátosságaihoz?

Az is érdekelt bennünket, hogy a könyvtárbuszok milyen szerepet tölthetnek be a könyvtár-ellátásban, az olvasáskultúra fejlesztésében, a digitális kompetenciák támogatásában, valamint a kistelepüléseken és hátrányos helyzetű térségekben élők közösségi és információs igényeinek kielégítésében.

Pécs

Csobán László
Csorba Győző Könyvtár
Pécs

Tíz-tizenöt év terepen töltött gyakorlattal a hátunk mögött azt mondhatjuk, hogy nem létezik mindenki számára ideális szolgáltatási időpont, éppen ezért minden évben igyekszünk úgy alakítani, hogy az a lehető legkedvezőbb legyen mindenki számára, ide beleértjük a személyzetet is. Kialakult törzsolvasói bázisaink vannak, melyekhez csatlakoznak időnként új érdeklődők, visszatérnek régi használók, s természetesen vannak lemorzsolódások is. Az egyéni sajátosságokhoz úgy lehetséges igazán jól csatlakozni, hogy felvettük egy-egy település működésének "ritmusát". Ehhez szükséges volt kideríteni például, hogy kik vonhatók be segítségként a szolgáltatás működtetésébe, ami a polgármestertől egy lelkes közfoglalkoztatottnak át egy helyi segítő szervezetig (pl. Magyar Máltai Szeretetszolgálat) is elnyúlhat. Nem kedveljük a fluktuációt, de sűrűn találkozunk a jelenséggel. Meg kell említenünk azokat az apró településeket is, ahol semmilyen platformon nem jutottunk komolyabb eredményre; van pár ilyen előregedő, elnéptelenedő baranyai település is.

Sokféle szerepet töltünk be, ezek időről időre változhatnak, attól függően, hogy helyben mire van igény. Van, ahol a fókuszban szinte kizárólag az idősek állnak, másutt pedig bölcsis-ovis-sulis csoportoknak viszünk mindenféle programot. Szerepünk az olvasáskultúra fejlesztésében könnyen tetten érhető, hisz számottevő családot segítettünk dokumentumajánlással a bölcsis kortól kezdődően. Látjuk azt, hogy ezen családoknak mekkora segítség, hogy kéthetente el tudnak vinni 10–15 könyvet gyermekeik részére. Rengeteg egyedi dokumentum kérést is kiszolgálunk hétről hétre. Legaktívabb településeinken buszaink továbbra is igazi közösségi tereként vannak jelen 1,5–2 órában, ahol a zsiszsgés, nyüzsgés és olykor a pletykázás is megengedett, csak győzzük titokban tartani ezeket!

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében jelentős hagyományai vannak a mozgókönyvtári ellátásnak. Annak idején könyvtárunk művelődési autója a kultúrát könyvek, ismeretterjesztő előadások szervezése és filmvetítések formájában juttatta el a községekbe. Évtizedekkel később, 2005-től a Szendrői Közművelődési Központ és Könyvtár egy 1000 kötetet szállító kisbusszal kezdte meg a Bódva-völgy 26 településének mozgókönyvtári feladatait. A nagy könyvtárbusz – mely 27 kistélepülésen szolgált – alkalmas kiscsoportos foglalkozások tartására és oktatásra is. Van olyan község, ahol az iskola minden tanulója tagja a könyvtárbusznak. A járművel időnként bábszínház is érkezik a gyerekekhez. A sokat futott Mercedes kisbuszt 2026-ban egy Peugeot Boxer furgonra cseréltük. A könyv-, DVD- és folyóirat-kölcsönzésen túl nyomtatási, másolási, szkennelési lehetőség is a látogatók rendelkezésére áll. Jelenleg ötvenhárom település igényli könyvtárunktól a könyvtárbuszos ellátást.

A korábbi jó gyakorlatok közül megőriztük a házhozszállítás-szolgáltatást, mely a mai napig nagyon népszerű a mozgásukban korlátozott olvasók körében. Azokon a kistépüléseken, ahol idősek otthona vagy iskola működik, a könyvtárbuszok a hivatalos megállóhelyen kívül is szolgálnak. Könyvtárunk 2024-ben együttműködési megállapodást kötött aegysajószentpéteri szociális intézménnyel, mely idős emberek ápolását biztosítja. A nagy könyvtárbusz kéthetente áll meg a központ udvarán, ahol az intézmény ellátottjai és munkatársai térítésmentesen vehetik igénybe a busz szolgáltatásait. A könyvtáros személye nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a településeken jól működjön az idős, beteg, mozgásukban korlátozott emberek könyvtári ellátása.

Az elmúlt évek tapasztalatai bebizonyították, hogy a kultúra közvetítője, a könyvtárbusz jelen van a településen élő emberek mindennapjaiban. Bízunk benne, hogy könyvtárbuszaink a megye útjait járva új lehetőségeket visznek mindent érdeklődő számára, akik egyre inkább kiaknázzák a bennük rejlő kulturális, művelődési, tanulási, szórakozási lehetőségeket.

Szabóné Lenkefi Ildikó

II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
Miskolc

Miskolc

Komló-Szabó Ágnes
Bródy Sándor Könyvtár
Eger

Kincsek úton, útfélen – ezzel a szlogennel indítottuk el Heves megye 24 településén a könyvtárbuszos szolgáltatást 2019-ben. Könyvtárbuszunk az évek során nemcsak könyveket és információkat szállított, hanem számtalan emberi találkozásnak is teret adott.

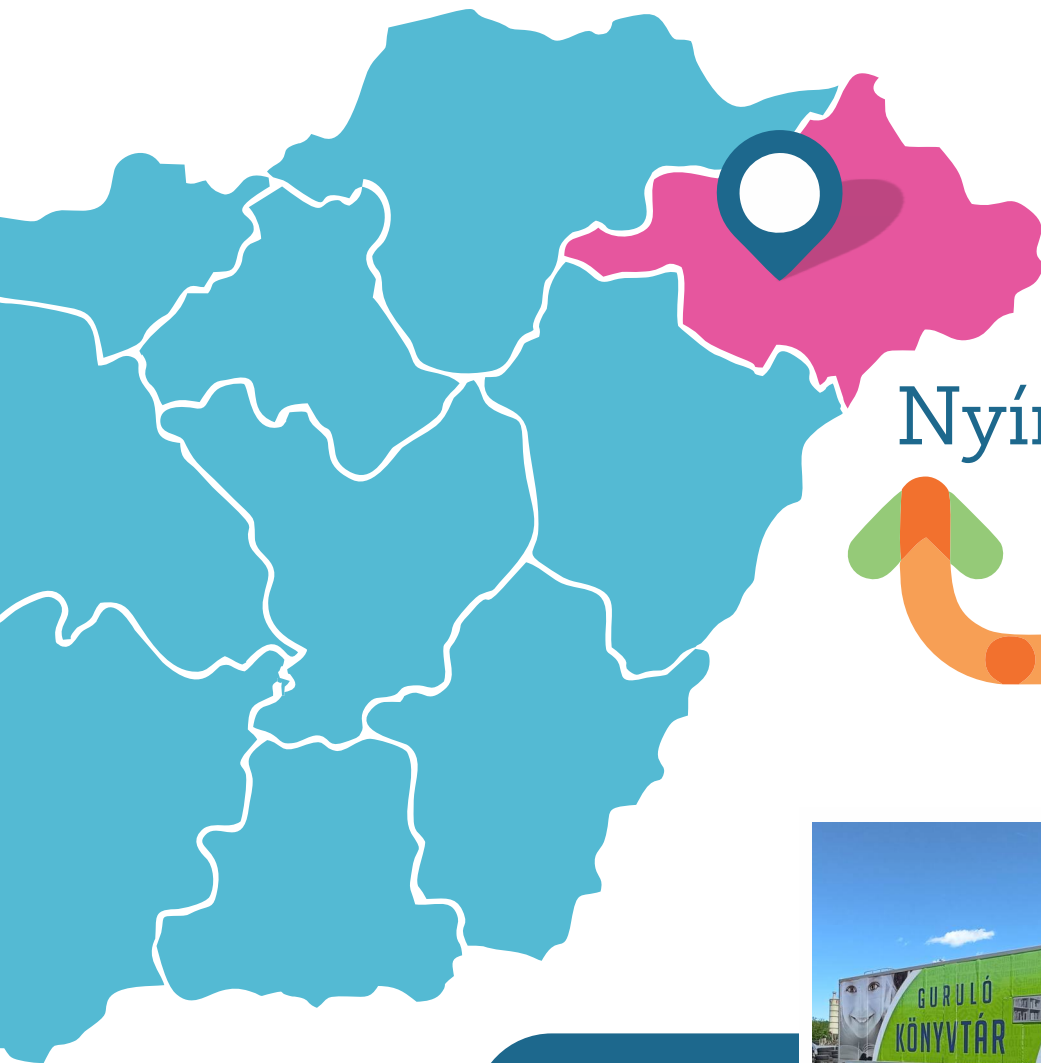
Mert a könyvtárbusz valójában találkozási pont is. Érkezését sok helyen eseményként várják a települések lakói: van, aki új olvasnivalóért tér be, mások egy online űrlap kitöltésében kérnek segítséget, megint mások egyszerűen csak beszélgetni szeretnének. Az évek során megtapasztaltuk, hogy a kistelepüléseken az információhoz való hozzáférés, a személyes figyelem és a közösségi kapcsolatok legalább olyan fontos értéket képviselnek, mint maga a könyvkölcsönzés.

Az olvasói igények sok tekintetben hasonlóak a telepített Hevestéka könyvtárakban tapasztaltakhoz: a legkisebbek a lapozókat és képeskönyveket keresik, a fiatalok a népszerű ifjúsági regényeket, a felnőttek pedig leginkább romantikus történeteket és krimiket kölcsönöznek.

A könyvtárbuszos településeken a Bródy Sándor Könyvtár munkatársai tartanak könyvtári programokat, évente három alkalommal. Az idei kínálatban az olvasásmotivációt erősítő foglalkozások – mint az Egy pöttyös nap vagy a Százholdas barangoló – éppúgy helyet kaptak, mint az önismereti témákat boncolgató programok, például az El nem beszélt történetek vagy a Lamella ölelésében. Nagy érdeklődés övezi az egészséges életmódra építő rendezvényeket is, mint a Vitaminbomba testnek és léleknek vagy a Csupa praktika, és a digitális kompetenciák fejlesztését célzó foglalkozásokat – például a Védj magad! biztonságosan az interneten és a Valóság vagy illúzió? – is.

Hat év távlatából kijelenthetjük, hogy a könyvtárbusz nem csupán szolgáltatás, hanem kapcsolat. Kapcsolat a könyvekkel, a tudással, egymással és a világgal. Talán ez a legfontosabb „kincs”, amelyet úton és útfélen továbbadhatunk.

Eger

Nyíregyháza

Dr. Babosi László
Móricz Zsigmond
Megyei és Városi Könyvtár
Nyíregyháza

Könyvtárbuszunk, a Guruló Könyvtár, 2014-ben indult útjára, munkaideje keddtől szombatig tart. Egy könyvtáros és egy sofőr dolgozik rajta, akik a sajátos településszerkezetű nyíregyházi bokortanyák (5 tanya) és a Fehérgyarmati térség 30 könyvtár nélküli falvaiba látogatnak el. A településeken a bibliobusz érkezése a lakosoknak mindig esemény is, találkozási alkalom és kapcsolódási pont a külvilághoz. Tapasztalataink szerint a személyes jelenlét kiemelten fontos a szolgáltatás sikerességében. A rendszeresen visszatérő könyvtáros és a megszokott időpontok bizalmi kapcsolatot alakítanak ki az olvasókkal. Sok esetben nemcsak kölcsönzés történik, hanem beszélgetések, információkérések, segítségnyújtás is. A könyvtárbusz ezért egyszerre lát el kulturális, közösségi és szociális funkciókat, így a busz a kulturális alapellátás egyik meghatározó szereplője. A települések önálló megállóhellyel rendelkeznek, ahová menetrend szerint kéthetente másfél órára, ugyanabban az időpontban érkezik meg a Guruló Könyvtár. A 35 megállón belül 6 iskolai település található, ezeken mindig két órát áll a busz, pótolva itt nemcsak a köz-, hanem az iskolai könyvtárakat is. A tanulók rendszerint szervezett formában a pedagógusokkal együtt látogatják meg a bibliobuszt. Könyvtáros kollégánk tematikus könyvtárhasználati órákat szokott tartani. A gyerekek számára a böngészés, az olvasás és a kölcsönzés sokkal izgalmasabb, mint egy hagyományos könyvtárban, ezért szívesen látogatnak meg minket.

A könyvtárbuszon három számítógép internetcsatlakozással, egy multifunkcionális nyomtató-szkennelő, valamint egy nagyképernyős televízió áll a felhasználók rendelkezésére. A gyerekek körében kedveltek a közösségi oldalak, gyakran kérnek segítséget regisztrálásra, képek feltöltésére, küldésére és üzenetírásra. Az internetes játékok szintén népszerűek, itt a játékok használatához kérnek segítséget. Ezek mellett kézműves foglalkozásokat, valamint papírszínház előadásokat tartunk a buszon, a nagyobb nézőszámú rendezvényeket mindig a település valamelyik helyiségében rendezzük meg.